І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXV. Ч. 161. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 22-го СЕРПНЯ 1958 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, AUGUST 22, 1958 No. 161. VOL. LXV.

ПРЕЗИДЕНТ ВИМАГАЄ ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ НАЙВИЩОГО СУДУ В СПРАВІ ІНТЕҐРАЦІЇ

Президент Айзенгавер під час пресової конференції

Вашинґтон. — В запитах журналістів і відповідях президента Айзенгавера під час пресової конференції, відбутої в середу дня 20 серпня ц. р. перше місце займала справа інтеґрації, що мала б бути здійснена згідно з рішенням Найвищого Суду не тільки в Центральній Середній Школі у Литтл Року, але теж і в інших школах ЗДА. У своїх відповідях на цю тему през. Айзенгавер ствердив, що незалежно від того, чи хтось погоджується чи не погоджується із судовим дорученням в справі введення інтеґрації в Литтл Року, святим обов'язком кожного американця є виконувати оконечні рішення Найвищого Суду. Відповідальною за вдержання порядку, який уможливив би виконання рішень Найвищого Суду є стейтова влада, яка в ніякому випадку, чи то з допомогою акції чи самовільного невстрявання, не може дозволити на акти, які б порушували індивідуальні права громадян, встановлені судовими декретами. Якщо стейтова влада не хоче виконати свого обов'язку щодо вдержання порядку і виконання рішень Суду, тоді відповідальність за здійснення цих рішень має нести федеральний уряд. Висловивши такі ствердження, Президент підкреслив ще з притиском, що кожен американець мусить зрозуміти, що якщо окрема особа, громада чи стейт нехтуватимуть повагою Суду, то тоді починається анархія. Тому теж, якщо якась урядова установа, встановлена для інтерпретування конституції, видає доручення проти дальшого продовжування сеґреґації в публічних школах, то обов'язком усіх громадян є виконання цих доручень. Наприкінці през. Айзенгавер пригадав ще, що він, переймаючи свій уряд, склав присягу, в якій зобов'язався боронити Конституції ЗДА і виконувати її закони і тієї присяги він мусить дотримати, не зважаючи на те, чи він сам особисто погоджується або не погоджується з таким або іншим рішенням Суду.

У дальших своїх відповідях на запити журналістів през. Айзенгавер торкнувся ще зовнішньополітичних справ, зокрема посередньої аґресії, як теж справи ОН та Ливану. Стосована безупину Совєтським Союзом посередня аґресія проти малих націй може спричинювати „справжні клопоти", але не мусить доводити оконечно до „великої війни". Проте ж, якщо світ буде вести консеквентну політику, то Совєти зрозуміють вкінці, що вони не доб'ються нічого підкуплюванням і поневолюванням малих націй. Щодо Середнього Сходу, то Айзенгавер вважає, що створення постійної поліційної збройної сили ОН вимагає більше часу і поглиблення зрозуміння для цієї справи серед усіх заінтересованих націй, особливо ж серед арабів. Торкаючись справи Ливану, Президент відмовився подати якийсь точний реченець виведення військ із цієї країни.

Заява през. Айзенгавера в справі інтеґрації в Литтл Року викликала дуже гостру реакцію губернатора стейту Аркенсо Орвела Е. Фобуса. В опублікованій заяві він заквестіонував законність рішення Найвищого Суду в справі інтеґрації, відмовився від виконання цього рішення з допомогою стейтових військ, насміхаючися водночас із цим над намаганням покликуватися „на священне ім'я Конституції і на маґічне колись ім'я Айзенгавера". У зв'язку з можливістю нового конфлікту в Литтл Року департамент справедливости у Вашинґтоні обмірковує усі евентуальності, зв'язані із здійсненням інтеґрації в Литтл Року.

Партійна політична праця — це підготова до державної праці, — заявляє Ніксон

Вашинґтон. — 19-го серпня почала панна Берта С. Адкінс працю як підсекретарка в департаменті здоров'я, виховання і добродійности. Давніше вона була асистенткою голови Республіканського Крайового Комітету. Під час заприсяження панни Адкінс були численні представники обох партій, головним чином жінки. Віце - президент Ричард М. Ніксон ґратулював новій підсекретарці, заявляючи, що політична праця в партії не є перешкодою до обняття федерального становища, бо вона підготовляє до праці для всього народу, а не тільки для партійців. „На мою думку, хто цікавиться політичною працею в демократичній чи республіканській партії, той здобуває кваліфікацію на працю для всіх, це значить в державному уряді", — казав Ніксон.

В АМЕРИЦІ

● **Як повідомляє Уряд Публічного Здоров'я,** число занедужань на поліо збільшується. В тижні, який закінчився 2-го серпня, було 90 занедужань на поліо, а в тому самому тижні 1957 року — 72. Всіх випадків занедужання на цю хворобу цього року було 201, а минулого року в тому самому часі — 357. Найбільше випадків занедужань занотовано в Мишиґені (39), Тексасі — 17, Ню Джерзі — 16, Огайо — 14, Ню Йорк 10.

● **Радіова Корпорація Америки** дістала патент на „автоматичного водія", який може керувати автом на автострадах. Людина буде тільки натискати відповідні ґудзики. Авторами цього винаходу є д-р Володимир Зворикін із Принстону, Н. Дж., Лісл і Е. Флори і Вінтроп С. Пайк.

● **У жовтні ц. р.** покличуть до військової служби 11,000 рекрутів, стільки ж, як і у вересні. Від червня до серпня покликувано по 10,000 рекрутів. Фльота і летунство мають доволі добровольців і не покликують рекрутів.

● **У Дайкменсі, Н. П.,** живе 43-річна Джан Ґалаґер, яка цими днями народила 19-ту дитину — дівчинку, названу Луїзою. Троє її дітей вже одружені. Найстарший син має 27 років. 14-річна Анна допомагає матері прати білизну, а 23-річна Алетія робить порядки у 8-кімнатному домі. Батько цієї родини заробляє на тиждень 70 долярів, з яких 60 долярів іде на харчі. Пані Ґалаґер заявила журналістам, що вона щаслива і радить молодим подружжям мати якнайбільше дітей.

● **Організація мальтійських лицарів** у ЗДА подарувала для населення Нікараґви, де вибухла пошесть поліо, 10,000 доз вакцини д-ра Солка.

Сенат відкинув законопроєкт про обмеження прав Найвищого Суду ЗДА

Вашинґтон. — 20-го серпня Сенат більшістю 49 до 41 голоса відкинув загальний законопроєкт сенаторів Ботлера-Дженнера про обмеження прав Найвищого Суду ЗДА. Після голосування над цим законопроєктом Сенат почав дискусію над тим, чи треба ухвалювати Найвищому Судові підтримку в справі його рішення про скасування шкільної сеґреґації в південних стейтах. Гадають, що ця справа зможе відкласти закінчення праць Конґресу, яке проєктується на суботу 23-го серпня. Але Сенат ухвалив один законопроєкт, прийнятий вже Палатою, проте, що федеральний закон не сміє анулювати подібний стейтовий закон, хіба що так вирішить Конґрес, або тільки тоді, коли є „явний і дійсний конфлікт" між стейтовим і федеральним законами.

Поневолені европейські народи за акцію ОН проти СССР

Ню Йорк. — Асамблея Поневолених Европейських Держав домагається, щоб справа совєтської аґресії та інтервенції в Середній Европі була поставлена на вирішення 13-ої Генеральної Асамблеї ОН. Асамблея Поневолених Европейських Народів вислала до президента Айзенгавера, прем'єра МекМіллена та всіх голов урядів вільних держав заяви про те, що ситуація в Середній Европі грозить світовому мирові. До цієї асамблеї належать тільки ті держави, які є під совєтською диктатурою аж від другої світової війни (Альбанія, Болгарія, Чехо - Словаччина, Естонія, Мадярщина, Лотва, Литва, Польща і Румунія), а немає там місця для тих держав, які впали жертвою совєтської аґресії зараз після першої світової війни (Україна, Білорусь, Грузія та ін.),

Закон про взаємний торговельний договір підписаний

Вашинґтон. — 20-го серпня президент Айзенгавер підписав закон про взаємний торговельний договір, за який ішла довга й завзята боротьба в Конґресі. Уряд домагався 5-річного продовження цього договору, який продовжують вже від 1934 року. Палата була на це погодилася, але Сенат ухвалив був тільки 3-річну важність його, та спільна конференція прийняла компромісове рішення, і продовжила договір про взаємну торгівлю з заприязненими европейськими державами на 4 роки, це значить до 30-го червня 1962 року. Президент є вдоволений з цього закону, бо Конґрес погодився на найдовше досі його продовження. Айзенгавер назвав цей закон „поважним кроком вперед на шляху до сильної Америки в світі миру." Президент зможе зменшити митні оплати до 20 відсотків впродовж цих 4-ох років, але впродовж одного року зменшення мита може бути тільки на 10 відсотків.

Айзенгавер домагається ухвалення закону про контролю робітничих фондів

Вашинґтон. — 20-го серпня президент Айзенгавер на пресовій конференції висловив своє невдоволення з того, що Конґрес не ухвалив закону, який дозволив би контролювати робітничі фонди та вирішив би багато проблем, які спричиняють зло зорганізованому робітництву. Сенат прийняв був робітничий законопроєкт сенаторів Кеннеді і Айвса більшістю 88-ох до одного голоса, але Палата Репрезентантів відкинула його більшістю тільки 8-ох голосів (198 проти 190). Президент критикував той законопроєкт, який ухвалив був Сенат, кажучи, що він не вирішував багатьох справ (опіка над добродійними фондами, шантажування при допомозі пікетувальників, послаблення деяких пунктів закону Тефта-Гартлі). Гадають, що справа неухвалення робітничого законопроєкту буде проблемою, яку порушуватимуть республіканці під час виборчої кампанії.

Довкола Місяця за 8 годин — в 1963 р.

Стемфорд, Каліф. — Два науковці з „Мартин Компані" Дендрідж М. Кол і Доналд Е. Мюір надрукували статтю, в якій заявляють, що впродовж п'ятьох років можна буде вислати керовану ракету на Місяць, яка зможе вернутися разом із людиною на Землю. Ці науковці доповідали на зборах Американського Астронавтичного Товариства, де заявили, що найважче буде збудувати першу частину керованої ракети, яка мала б започаткувати лет із Землі. Головний науковець з Аґенції для Заавансованих Дослідів д-р Герберт Йорк сказав, що таку ракету можна буде збудувати до 1963 року. Ця ракета з людиною мала б впродовж 8 годин облетіти довкола Місяця і її пасажир був би зовсім здоровий.

Традиційне Свято Спаса відбулось на „Союзівці"

Союзівка, Керґонксон, Н. Й. — Минулого вівтірка, 19-го серпня, як в Америці був звичайний день із притаманним йому "hurry up"-поспіхом, на цій оселі УНСоюзу відзначено з усіми прадавніми українськими традиціями рокове свято Преображення Господа нашого Ісуса Христа, чи — як це коротко наш нарід називає — Свято Спаса. Порядок цього дня на Союзівці був недільний. О год. 10-ій рано була відслужена Служба Божа для православних гостей і відправив її веч. о. Іван Ткачук, а о год. 11-ій перед полуднем на іншому місці вакаційний парох Союзівки веч. о. Ярослав Кекіш відслужив Богослуження для гостей католиків. Під час обидвох Богослужень відбулось традиційне в Україні свячення овочів, при чому учасники Курсів Українознавства, під проводом своїх учителів проф. д-ра В. Стецюка, проф. Івана Близнака та п-ні Ґалі Підручної принесли в копичках овочі для посвячення, як несли колись в Україні їхні батьки чи діди.

Ряд імпрез заплянобано на Союзівці на найближчий кінець тижня. В суботу після обіду відбудеться відповідною імпрезою закінчення дівочого дитячого табору, а зараз після вечері виступить на Союзівці вперше перед українською публікою новий американський знавець української проблеми і тим самим її приятель, проф. д-р Вільям Біттнер, молодий вчений і автор, що говоритиме про українську та східньоевропейську літературу так, як він її оцінює. Інтересна стаття д-ра Біттнера про його заінтересування українцями та українськими справами була надрукована в останньому виданні англомовного тижневика „Свободи, "Ukrainian Weekly" п. н. "My Ukrainian Quota."

Америка може припинити експериментальні атомові вибухи

Вашинґтон. — З'єдинені Держави припинять експериментальні вибухи атомових і водневих бомб — заповідають часописи, передбачаючи, що в найближчих днях появиться в цій справі офіційна заява. Рішення американського уряду в цій справі має спиратися на надії, що позитивні висліди Женевської конференції атомових фахівців у справі створення міжнародної контрольно - інспекційної системи, яка внеможливила б переводити атомові експерименти тайком, всупереч міжнародній умові, — що такі позитивні висліди тієї конференції доведуть небавком до порозуміння з Совєтами щодо припинення атомових дослідів. Поки це станеться, Америка припинила б свої експерименти тимчасово й умовно. Подаючи таку вістку, газети покликуються на заяву Президента на його останній пресовій конференції в минулу середу. Він назвав порозуміння атомових учених в Женеві „конструктивним кроком", який може мати своє значення для скликання конференції на вершинах і на міжнародне роззброєння. Президент застерігся, що міжнародне порозуміння про припинення атомових експериментів не охоплювало б комуністичного Китаю.

Національний Китай передбачає поміч ЗДА в обороні островів

Тайпей. — Постійні вістки про мобілізацію комуно - китайських збройних сил — летунства і війська — на китайському суходолі над протокою Формози і збільшена активність комуно - китайської артилерії та літаків, що бомбардують острови Матсу і Квімой у згаданій протоці, викликали на Формозі нервовий настрій очікування наїзду комуністів на ті два острівці. В цій ситуації найважливіше питання, що хвилює націонал - китайські політичні кола, ба навіть широку публіку, є брак повної певности, чи З'єдинені Держави помагатимуть національному- Китаєві в обороні тих двох островів, які є висуненими на захід націонал - китайськими форпостами. Вони надзвичайно важливі для національного Китаю, бо становлять передову оборонну лінію самої Формози та з свого боку контролюють комуно - китайську плавбу по затоці Формози і спричиняються поважно до бльокади комуністичного суходолу. За резолюцією Конґресу ЗДА Президент має рішати, чи декларація про протекцію над Формозою і Пескадорськими островами має простягатися також на острівці Квімой і Матсу. Націонал - китайський міністер закордонних справ С. К. Гуанґ висловив перед журналістами переконання, що Сьома американська Фльота поспішить на оборону Матсу і Квімой, якщо комуністи заатакують їх. Він вказав на дбайливість, з якою американські чинники стежать за рухами комуністів на Далекому Сході та на збільшену активність Сьомої Фльоти. Між американськими і націонал-- китайськими чинниками відбулось в тій справі в останньому тижні — заявив міністер Гуанґ, — кілька нарад, але він не виявив їх змісту ні висліду.

Де Ґоль проти змін у проєкті нової конституції Франції

Париж. — Французький прем'єр Шарль де Ґоль противиться будьяким поважнішим змінам у первісному проєкті нової французької конституції, яка надзвичайно обмежує функції парляменту у користь поширених прав і прероґатив президента Республіки. 39-членна спеціяльна дорадча конституційна комісія, в тому числі 27 членів французького парляменту, пред'явила урядові цілу низку своїх критичних завваг, що їх проте, за твердженням преси, де Ґоль не хоче взяти під увагу. Він заявив делеґації від Соціялістичної партії, яка прийшла до нього в цій справі, що коли нарід відкине у плебісциті 28 вересня ц. р. запропонований йому проєкт нової конституції, то він, де Ґоль, зречеться влади і хай тоді парлямент із партіями рішають про дальшу долю Франції. Однак така перспектива не манить ні соціялістів ані нікого з відповідальних французьких політиків, бо у практиці вона означає — небезпеку військового перевороту та громадянську війну. В середу 29 ц. м. де Ґоль відлетів у 10-денну подорож до Мадаґаскару, Французької Африки та Альжиру, разом на 11,000 миль. Обраховано вже, що 45,000,000 французьких громадян матиме право голосування в плебісциті над конституцією.

Можливо, що княжна Марґарита стане губернатором Канади

Лондон. — В англійській і канадійській пресі появились міркування на тему можливости призначення княжни Марґарити, сестри королеви Єлисавети II, губернатором Канади. Таку думку насунула заввага Марґарити в її прощальній промові при від'їзді з її недавньої подорожі по Канаді, що вона, мовляв, знайшла в Канаді „свою другу батьківщину" і сподівається „вернутися туди дуже швидко". Пригадують, що був плян призначити губернатором Канади королеву Єлисавету-матір, вдову по Юрієві VI, але цей плян закинено тому, щоб не викликувати від інших членів Коммонвелту закиди, що у тій спілці народів спеціяльно вирізнюється Канаду. Можливо, що королівський двір і уряд Англії змінили той підхід. Теперішній губернатор Канади Вінсент Массі має 71 років і в наступному році переходить у стан спочинку. Марґарита має 27 років, є високоосвіченою жінкою з добрим знанням державних справ Коммонвелту, з репрезентаційним та дипломатичним хистом, і — мабуть — хоче дістати самостійне становище. Можливість призначення Марґарити губернатором Канади викликала в Канаді загальне одобрення.

3-посеред 99 жертв летунської катастрофи — знайдено 34 тіла

Ґальвей, Ірляндія. — З-посеред 99 осіб, що згинули в четвер минулого тижня у таємничій летунській катастрофі над Атлантійським океаном, за 120 миль від берегів Ірляндії, виловлено з морських хвиль тільки 34 тіла, при чому тільки десять осіб зідентифіковано, а решти не вдалося навіть розпізнати. 24-ри жертви, що їх тотожности не можна було ствердити, поховано у спільній могилі на горбі над затокою Вальвей в Ірляндії. Останні три тіла, одного голяндця і дві американки, знайдено ще в минулий вівторок. Причина тієї страшної катастрофи далі невідома. Стверджено тільки, що члени залоги ні пасажири не мали навіть часу зодягнути рятункові пояси. Тому не виключають вибуху годинникової бомби в літаку, приміщеної там комуністичними терористами.

10 АРАБСЬКИХ ДЕРЖАВ ЗГОЛОСИЛИ ВЛАСНУ РЕЗОЛЮЦІЮ В ОН

НАДЗВИЧАЙНА СЕСІЯ ГЕНЕРАЛЬНОЇ АСАМБЛЕЇ ОН, МАБУТЬ, СКІНЧИТЬСЯ У ЦЬОМУ ТИЖНІ

Об'єднані Нації. — 10 арабських держав, членів Об'єднаних Націй, зголосили у середу 20-го серпня ц. р. на надзвичайній сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй нову резолюцію у справі Середнього Сходу. Їхня резолюція є компромісом між резолюцією Норвеґії і шістьох інших країн та резолюцією Індії, Цейлону й Індонезії, що її заповіджено, але ще офіційно не зголошено.

Арабська резолюція складається з вступу і 4-ох уступів. Вона пригадує зобов'язання в договорі, за яким арабські держави склали Ліґу арабських країн — шанувати взаємну незалежність і суверенність тих країн та об'єднувати свої заходи для спільного добра арабських країн, задля запевнення їм безпеки та реалізування їхніх аспірацій і надій. Покликуючись на те зобов'язання членів Арабської Ліґи, у першому уступі арабської резолюції ще раз підкреслюється, що „кожна членська держава має шанувати систему влади, встановлену в іншій членській державі і вважати її виключною справою тієї другої держави" та що „кожний має стриматись від усякої акції, обрахованої на зміну системи правління". У другій точці того уступу окремо закликається всі держави шанувати взаємну територіяльну непорушність і суверенність та не втручатися у внутрішні справи другої держави і здійснювати ці принципи словом і ділом. У найважливішому другому уступі резолюції закликається генерального секретаря Об'єднаних Націй „вжити таких практичних заходів, які помогли б зберегти цілі і принципи чартеру у відношенні Ливану і Йорданії в теперішніх умовинах, так, щоб уможливити швидке відкликання чужих військ з тих двох країн". У третьому уступі говориться про підготовчі заходи генерального секретаря ОН для заснування реґіональної економічної організації на Середньому Сході, а в останньому уступі визначується термін 30 вересня ц. р. для першого звідомлення генерального секретаря про вжиті ним заходи. — Цю резолюцію прийнято на засіданні вісьмох арабських країн, до яких потім прилучились ще дві північно-африканські. Цими країнами є: Ливан, Йорданія, Об'єднана Арабська Республіка, Ірак, Ємен, Савді Арабія, Судан, Лібія, Марокко і Тунісія. За пресовими інформаціями, засідання арабських делеґатів було дуже бурхливе і прийшло там до гострої виміни слів між делеґатами деяких арабських країн та представником Об'єднаної Арабської Республіки. Все ж, прийнято спільну резолюцію, яка має найбільші шанси осягнути не тільки вимагані дві третини голосів, але навіть одноголосне одобрення. ЗДА ще не заявили свого становища, але англійський міністер закордонних справ Селвин Ллойд висловився про ту арабську резолюцію з признанням. Передбачується, що норвезький міністер закордонних справ д-р Ганс Енґен, що його інформували про арабську акцію скласти компромісову резолюцію, відкликав би свою резолюцію, а Індія й Цейльон не зголосили б своєї резолюції. Таким чином залишились би тільки дві — совєтська й арабська. Совєти, які прикидаються „приятелями" арабів, опинились би в такій ситуації, що мусіли б теж голосувати за арабською резолюцією, а тому, мабуть, відкликали б власну, щоб не наражатись на повну ізоляцію. В такому випадку ця абарська резолюція прийшла б під голосування під кінець цього тижня і на тому закінчилась би надзвичайна сесія Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй.

У середу промовляло дальших 13 представників. Центральною фіґурою серед них був французький міністер закордонних справ Моріс Кув де Мурвіль, який цілком підтримав західне становище та заявив довір'я до генерального секретаря ОН Гаммершилда, якому доручено б дальші заходи задля замирення на Середньому Сході. Представник Цейльону Клод Корея підтримав ідею, щоб все ж таки скликати конференцію на вершинах. Виступав ще раз Громико з давньою пропаґандою. Він заявив, що зустрів „кам'яну стіну" в своїх заходах знайти „порозуміння" з представниками Англії і ЗДА. Представник Ізраїлю Ебба Ебан противився твердженню арабських делеґатів про єдність арабської території „від Атлантику по Перську затоку" та вказував на принцип рівности арабських і не-арабських країн на Середньому Сході. Гостро атакував Совєти представник Куби д-р Еміліо Нунез-Портуондо. Крім них виступали ще представники Бразилії, Еквадору, Ґани, Портуґалії і Мексика. Державний секретар Доллес відлетів був на кілька годин до Вашинґтону на нараду з Президентом, але в той сам день вернувся і нараджувався з англійським та французьким міністрами закордонних справ.

У СВІТІ

● **У Парижі** при величезному здвизі народу поховано Фредеріка Жоліо - Кюрі, найвидатнішого французького атомового ученого. Він був фанатичним комуністом і допоміг Москві дістати атомову тайну. Сотні тисяч комуністів і лібералів дефілювали перед домовиною Кюрі. Він помер після операції на недугу шлунка. Його померлу маму, Марію Кюрі Склодовську з польського роду, яка з своїм чоловіком П'єром дістала була колись нагороду Нобеля з ділянки фізики, поляки звеличали, як польську учену.

● **Джеймс Вінсент Росселі,** 13-річний юнак з Ню Йорку, з карткою „Преса" за стрічкою солом'яного капелюха та з старою писальною машиною в руці, протиснувся між журналістів, акредитованих в Об'єднаних Націях, на минулотижневі дебати. Свої „кореспонденції" містить він у „Стар - Таймсі", тижневику в Ставнтоні, Ілл. (наклад 2,200 примірників), видавцем якого є його дід, Вільям Мозер. 13-річний журналіст — наймолодший у цій професії.

● **До Італії** прилетів Джордж Гантон Вільямсон, професор антропології Санфрансіського університету, щоб подивитися на кістяк буцімто первісної людини „ореопітекуса" з-перед десятьох мільйонів років, що його знайшли в середній Італії. Проф. Вільямсон, дізнавшись про ту знахідку під час лекції в Ріо де Жанейро, негайно вилетів з Бразилії до Риму.

● **Єпископ Мартін Німеллер,** голова Євангельської Церкви в Німеччині, гостро виступив проти всіх тих, хто солідаризується з комуністичною кампанією за атомове роззброєння. Він назвав їх „свідомими або несвідомими матеріялістами й атеїстами". Євангелицький священик Ганріх Гель в Теґернзее, в провінції Гессе, який виголошував проповіді проти атомової зброї, ображений виступом свого єпископа, не впустив його до церкви, коли той прибув на інспекцію.

● **Вальтер Ульбріхт,** перший секретар комуністичної партії в Східній Німеччині, звернувся з закликом до письменників, щоб вони писали любовні історії. Ще недавно він гостро таврував всякі любовні мотиви в літературі, як буржуазні пересуди, бо — мовляв — любов не потрібна в подружжі, яке є тільки „партнерством двох осіб для будування соціялізму". Ульбріхт, фанатичний сталініст, мусів признати, що „молодь любить літературу з любовними мотивами", і того „зла" не можна викоренити.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$ 12.00	One year	$ 12.00
На пів року	6.25	Six months	6.25
На три місяці	3.25	Three months	3.25

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3. N. J.

НЕБЕЗПЕЧНА ДОПОМОГА

Допомога потребуючим — така сама невід'ємна частина американського способу життя, як автомобіль чи пікнік. Що більше, бажання допомогти потребуючому стало другою природою американця, малощо не складовою частиною його релігії. Відомий бо дотеп, що коли на американському кораблі помер моряк і не було священика, щоб його належно поховати, то єдиним „обрядом", на який спромоглися товариші померлого, була збірка грошей на добродійні цілі. Американське наставлення в цих справах характеризує розповідь про пригоду одного з президентів країни, який, зустрівши хлопчину, що ніс на плечах другого хлопця, і запитавши його, навіщо він двигає такий тягар, дістав відповідь: „Сер, це не є ніякий тягар, це мій брат!"

Американські українці, давши вклад у розвиток своєї нової батьківщини, перебрали від неї багато прикмет, в тому числі й шляхетний звичай допомагати потребуючим. Саме цією допомогою братові ми записали одну з найсвітліших сторінок в нашу історію, останнє 15-річчя якої у цьому відношенні стоїть під знаком Злученого Українського Американського Допомогового Комітету, що, включившись формально й фактично в загальноамериканську допомогову систему, має в ній окреме завдання— допомагати потребуючим українцям.

Кожна допомогова акція американських українців поділяється на дві головні частини: індивідуальну і зорганізовану, суспільну. До часу пропагандивної „відлиги" за залізною заслоною, допомогова акція американських українців мусіла обмежуватись скитальцями. Після 1956-го року за залізну заслону поплили, вслід за листами, пакунки вартости багатьох мільйонів долярів. Між нами є громадяни, які дослівно весь свій заробіток зуживають на висилку допомоги своїм рідним. З такого наставлення американських українців збиває собі величезний капітал совєтський режим, обтяжуючи допомогові посилки з Америки за залізну заслону величезними митними оплатами, що часто перевищують вартість самої допомоги. В кожному разі ця допомогова акція має виключно індивідуальний характер, бо зорганізованої, суспільної допомоги большевики не допускають.

Все ж таки деяка можливість і такої зорганізованої допомоги відкрилась, коли мова про наших направду дуже потребуючих братів у Польщі. Було б зайво повторювати аргументи про потребу тієї допомоги, бо про неї говорять численні інші статті, друковані в українській пресі у вільному світі. Ситуація такого роду, що ми направду могли б, як кажуть, вдарити у великий дзвін і повести допомогову акцію, що вписала б нову світлу сторінку в нашу історію. Проте, справа натрапляє на труднощі.

Річ у тому, що польські комуністичні власті або апробовані ними інституції, в нашому випадку Українське Суспільно-Культурне Товариство (УСКТ) в Варшаві, погоджуючись на посередництво в розподілі допомоги з Америки, вимагають для себе в цій справі беззастережного довір'я. Але як можна довіряти комуністичному режимові! Яку гарантію могли б мати американські українці, що їх допомога піде справді для потребуючих, а не на різні комуністичні цілі? Так ставить справу ЗУАДК, погоджуючись евентуально на посередництво УСКТ в розподілі допомоги, але під своїм власним наглядом, себто під наглядом ЗУАДК-у.

На цьому тепер справа „застрягла". Тим часом, як виходить виразно із повідомлення голови Президії УСКТ Г. Боярського у варшавському „Нашому Слові" з 27-го липня ц. р., з Америки висилається, крім індивідуальної, також і деяку зорганізовану допомогу, але робиться це в такий спосіб, який у комуністичній системі може наразити Богу духа винних людей на всілякі небезпеки. При цьому згадується одну з наших новіших організацій.

Не входячи в суть і не забираючи слова в цій конкретній справі, ми все таки вважаємо за необхідне звернути увагу на її складність і на безліч всіляких небезпек, зв'язаних з допомогою нашим братам за залізною заслоною, в Україні чи в Польщі. Ми можемо мати найшляхетніші бажання і 100-відсотково додержуватись наших засад, що наша допомога не має нічого спільного з політикою, але діло не в тому, як ми це розуміємо і якими мотивами керуємось, але як їх інтерпретує безпощадна комуністична влада. Ми не маємо права і не сміємо робити в нашій допомоговій акції нічого такого, що могло б наразити наших братів за залізною заслоною на будь-які небезпеки, бо вони мають їх досить і без нас. Така прислуга була б справді ведмежою прислугою, і ліпше, щоб її не було. Сподіваємось, що ці складні проблеми будуть дбайливо розглянені й вирішені на недалеких уже загальних зборах ЗУАДКомітету.

З УКРАЇНСЬКОЮ ПРОЩЕЮ В ЛЮРДІ

II

Якщо цього року число прочан у Люрді доходить уже до 8 мільйонів, то 1,300 українських прочан не являють собою надто великої групи. Але коли взяти до уваги, що ми тут репрезентували переслідувану в Україні Церкву й тільки українську еміграцію, то сміливо можна сказати, що в таких умовинах наша проща була одною з найчисленніших.

Величезне враження робив той факт, що в прощі взяли участь українці майже з усіх країн поселення в Европі, а також вперше українці із ЗДА й Канади. Були й учасники з-поза залізної заслони, хоч з самої України нікому не вдалося прорватись.

З европейських країн найчисленніше були заступлені українці з Франції (564 учасники), далі з Великобританії (195), менші групи були з Німеччини, Бельгії, Австрії. З Італії прибули отці-виховники й питомці з Малої Семінарії в Кастель Гандольфо. З-за океану прибуло 125 прочан з Филаделфійського Екзархату, 40 із Стемфордського, 7 з Канади. Наша група виступала завжди з двома святими образами, прапорами й корогвами.

Один з тих образів — це копія образу Гошівської Матері Божої. Незвичайно гарна ідея УХР: щоб сучасна еміграція мала своєрідну Іржавецьку Матір Божу, яка кріпила б нас на чужині, нагадувала б Рідний Край і обов'язок занести її на належне їй місце на Рідних Землях. Запляновано, що цю ікону поблагословить Св. Отець під час паломництва наступного року до Риму з нагоди 20-ліття його коронації, і тоді ця ікона почне свою мандрівку від єпархії до єпархії, від парохії до парохії, як символ духового зв'язку.

Численність і організованість української прощі поставили її в Люрді в центр уваги. Знімки нашої прощі появились в одному часописі на 6 шпальт. Інші часописи вмістили інші знімки з дуже прихильними коментарями. Українські Богослуження втішалися присутністю мас чужинців, які захоплювалися спільним співом (самоїлкою).

Велике значення мала присутність п'ятьох Владик. Господарем був Архиєпископ Кир Іван Бучко. З Америки прибув Филаделфійський Екзарх Митрополит Константин Богачевський, його Єпископ-Помічник Йосип Шмондюк, Єпископ Амвросій Сенишин ЧСВВ, Стемфордський Екзарх, а з Канади — Преосвященний Ніль Саварин ЧСВВ, Єпископ Едмонтону.

Релігійна програма прощі була дуже багата. Паломництво відбулося в днях 1-6 серпня, але тому, що поодинокі групи приїздили в різний час, вибрано на центральні дні нашої прощі 3 і 4 серпня, коли всі перебували в Люрді. У неділю 3 серпня Апостольський Візитатор українців-католиків у Західній Европі Кир Іван Бучко відправив Службу Божу в базиліці в сослуженні двох оо. Генеральних Вікаріїв і дванадцятьох священиків з різних країн. Ця св. Літургія була трансмітована через французьке радіо, і таким чином в спільних молитвах єдналися українці Европи й наші брати за залізною заслоною.

Це було найвеличавіше українське Богослуження. Але найзворушливішою урочистістю був молебен, що його того ж дня увечері відправив Владика Ніль Саварин у св. Гроті. Люрд робить враження місця не на цій пляgreeneті. Оточений горами, він являє собою наче вибране Богом місце для молитви й роздумування над величчю Творця. Це відчуває кожен, хто сюди прибуває. На еспляналі перед Гротою завжди перебувають тисячі людей, а проте тут панує така тиша, що чути, як плюскотить вода у ріці, що пробігає тут же. Це та ріка, через яку йшла св. Бернадетта по дрова й перейшовши яку побачила Матір Божу на скелі, як наші пастирі в Почаєві.

Голосники серед тієї тиші й шепоту молитов просять усіх розступитися й дати місце українцям, бо це — їхнє Богослуження. За нами просять залишити місце для хворих. Тиша така, що чути тріскотіння кожної свічки. І серед цієї тиші несуться слова українських молитов. З глибоким зворушенням Преосв. Ніль Саварин виголошує свою проповідь, що зворушує своєю простотою і переживанням проповідника. Чути здушені ридання жінок. Очі чоловіків затягаються сльозами зворушення.

Це зворушення охоплює всіх присутніх. Коментатор французького радіо підходить до мікрофона й закликає всіх присутніх піднести до Небесної Заступниці молитви за переслідувану Церкву в Україні й за звільнення нашої Батьківщини від ворожого ярма. З маси присутніх виступає італійський священик, підходить до мікрофона й італійською мовою повторює цей заклик до присутніх італійців, яких тут щоденно тисячі. Інший священик говорить те саме по-еспанськи. Коментатор Стефанеску повторює це ще раз німецькою мовою.

*

Чергового дня Владики-Екзархи з ЗДА Кир Константин Богачевський і Кир Амвросій Сенишин відправили в Гроті св. Літургію. Служба була рецитована, бож для кожного паломництва час тут обмежений, а сотки людей приступають до св. Причастя. У цьому місці молитви всіх охоплює бажання якнайтіснішого й якнайчастішого єднання з Богом, і тому чи не 90% прочан причащались кожного дня. У всякому разі майже ніхто не снідав перед закінченням ранніх Богослужень.

Надзвичайне враження залишила спільна година молитви (Адорація) в горішній базиліці, що її чудово відправив о. д-р Марусин.

Стіни базиліки виложені плитками та образками, що їх склали вдячні за опіку Матері Божої. Написи всіми мовами світу, в тому числі й українською. Вже це вносить у цю церкву спеціяльну атмосферу присутности Бога в нашому житті. Тихо, але винятково виразно читає о. Марусин молитви до Сина Божого, що був людиною, страждав, як людина, тим ушляхетнив людську істоту. Тихо моляться всі присутні навколішках, а з ними Ексцел. Кир Іван Бучко.

Церква виповнена до останнього місця, а на сходах чекають інші на свою чергу. Виходимо о год. 23-ій, а на наше місце заходить англійська проща.

4-го серпня наша проща пройшла Хресною Дорогою з молитвами. Дорога, всіяна камінням, веде на чудову гору, що мабуть в якійсь мірі і справді подібна до Голготи. Етапи цієї дороги визначені фігурами, що представляють Хресний Шлях Спасителя. При кожній „Стації" о. Ген. Вікарій з Англії читає молитви. Всі співають. Деякі жінки скидають взуття, щоб пройти цю Дорогу босими ногами.

Тверде каміння під ногами змушує кожного думати про велику містерію втілення Бога в людину, щоб пройти муки за спасіння роду людського. Скелі, величезні хрести, дикі печери й цей побожний спів, цей молитовний настрій — викликають в пам'яті Страсні Євангелія і всю трагедію Божественного Учителя, що добровільно зазнав зради найближчих, мук, насміху, хвилин людської слабости. Викликають думку, що людина має право бути слабкою, але й має обов'язок пройти свій шлях до кінця, бо на кінці його — перемога. І не можна в цих думках відірватися від думки про долю нашого народу. І ніхто не відірвався, кожна молитва була й за нашу Батьківщину.

Релігійна офіційна програма закінчилася в середу 6-го серпня читаною Службою Божою в Гроті, яку відправив Кир Іван Бучко в сослуженні 17 священиків. Президіював Достойний Гість Еміненція Кардинал Агадженіян, Патріярх Вірменії і Пропрефект св. Конгрегації Поширення Віри.

Ол.

ПРОРИВИ У ПЕРЕОРГАНІЗОВАНІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ

Заініційовані і здійснені на протязі минулого року, передусім заходами Нікіти Хрущова, переорганізація совєтської промисловости та будівництва і розподіл у зв'язку з цим, всього Совєтського Союзу на кількадесят економічних районів (Українську ССР поділено на 11 районів) не виправдали покладаних на неї сподівань і починають виявляти загрозливі для совєтської економіки тенденції. Керівники окремих „совнархозів" (рад народного господарства), що ними попризначувано донедавніх міністрів центрального уряду та інших заслужених партійних функціонерів, дуже часто починають господарювати „по-своєму", не рахуючись не тільки з директивами партійного центру, але й з господарськими вимогами держави, значить усього Совєтського Союзу.

Яскравим прикладом таких відосередніх тенденцій було господарювання донедавнього міністра вугільної промисловости і востаннє заступника прем'єра Казахської ССР і керівника її державного пляну, („Госпляну") Леоніда Мельнікова, колишнього компартійного намісника в Україні, та Д. Оники, голови Караґандської ради народного господарства, яким винесено сувору догану за „брутальні порушення державної дисципліни", зокрема за те, що кошти, призначені на будівництво нових індустрійних підприємств, вони зужили на такі „неплянові об'єкти", як будування цирку, драматичного театру, купальних басейнів і навіть на створення „собачого розплідника" вартости 552,000 карбованців. Коротко кажучи за те, що вони поводилися як незалежні кацики, дбали тільки за свої вигоди й користі. Обидвом їм висловлено теж суворі попередження в редакційних статтях „Правди" і „Ізвєстій". В цих статтях стверджено, що „брутальні порушення державної дисципліни" були вчинені й по інших „совнархозах" СССР — в Горкому, Дніпропетровському, Красноярську, в Алтаї та Рязані.

Особливо гострі прориви в цій ділянці позначилися у „раднаргоспах" Української ССР, і цим проривам мусів присвятити чимало уваги секретар Комуністичної партії України В. Щербинський у статті „Вдосконалювати роботу раднаргоспів України", надрукованій в „Радянській Україні" (з 27 липня ц .р.).

„Розширення прав республік і передача в їх підпорядкування майже всієї союзної промисловости, а також утворення раднаргоспів дали можливість практично взятися за спеціялізацію виробництва і налагодження чіткого кооперування ... Говорячи про кооперування, слід відзначити, проте, що раднаргоспи в цій справі зробили тільки перші кроки і далеко не повністю використовують ті величезні резерви, які закладено в новій системі управління промисловістю і будівництвом. Чимало підприємств, на жаль, ще не справляються з державним пляном випуску продукції. Особливо неблагополучно з виконанням завдань в номенклятурі й асортименту, через що нерідко строки кооперованих поставок порушуються. Треба сказати, що окремі раднаргоспи не завжди додержують в цій важливій справі дисципліни. Встановлено, наприклад, що Сталінський і Луганський раднаргосп за чотири місяці цього року не додали іншим союзним республікам (чи не в цьому суть усієї справи й крику про порушування „державної дисципліни" — О. Р.) понад 44 тисячі тонн кам'яного вугілля, в той же час власні потреби вони задовольнили (нарешті — О. Р.) з надлишком, перевитративши більше як 200 тисяч тонн палива".

„Порушення окремими працівниками раднаргоспів державної дисципліни подекуди не дає ще змоги повністю використати величезні переваги здійсненої перебудови" — пише далі Щербинський. Це видно, зокрема, на прикладі Дніпропетровського раднаргоспу, питання про роботу якого обговорювалося недав-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Любомир О. Ортинський

НА СВІТОВІЙ ЗУСТРІЧІ В БРЮССЕЛІ

(3)

Легкістю й веселістю ,що межують з легкодушністю, відрізняється американський павільйон від свого довкілля, а зокрема, від свого конкурента з-під фірми СССР. Читачі вже мали змогу читати в американській пресі різні критичні зауваження американських спостерігачів на адресу цього павільйону, вже висилав президент Айзенгавер свого спеціяльного спостерігача, щоб перевірив, чи є з ним аж так зле, як писали деякі американські відвідувачі. Тому я не буду повторювати вже відомого, а постараюсь докинути кілька власних спостережень. Тоді, коли в центрі совєтського павільйону є Ленін, що своєю потужною статуєю накидає тон, панує над усім, що там показане, отже все підтягнене під політичну пропаганду, в центрі американської ротонди влаштовано штучне округле озеро, до якого провадить з бічної стіни дерев'яна плятформа, що кінчається тут же над плесом майданцем, на якому відбувається кожного дня показ моди! Це і є центр американського павільйону! Майже ціле пополудне дефілюють тут перед тисячами відвідувачів бельгійські і французькі манекени, що показують „екзотику" строїв нюйоркської П'ятої евню. Часом приграє до цього показу екстраваґанції оркестра американської морської фльоти, часом він відбувається без музичного обрамування. Навколо „озера", на партері і на першому поверсі розкинені стенди, що мають віддзеркалювати американське життя.

Треба признати ,що весь павільйон побудований і зорганізований згідно з найновішим криком моди, скажімо, навіть супермодерно чи навіть сюрреалістично. Для того, хто хоч трохи знає ЗДА і не потребує щойно в павільйоні пізнавати засадничі істини про американський спосіб життя, павільйон видаватиметься оригінальним, може дещо побіжним ,але побудований з витонченим смаком, навіть з цілком виразним, впливом знов же нюйоркської богеми з Ґрініч Вілледж. Але чи всі відвідувачі знають ЗДА? Щонайбільше п'ять, нехай десять відсотків! Решта ж, що хотіла б на виставці пізнати Америку, винести з виставки конкретну уяву про головну потугу світу, не буде задоволена в своїх бажаннях. От візьмімо для прикладу пресу і книжкову продукцію. Її зведено до скромного кіоску з другорядними книжками; цілу пресу заступає розіпнене на величезних шталюґах неділішнє видання „Ню Йорк Таймсу" (мабуть, щоб показати, яка це велика купа паперу), а над кіоском, де продаються картки й інші пам'ятки, заліплено дошку чужомовними виданнями, між ними аж два рази заголовок „Стободи". І на тому книжково-газетна продукція ЗДА вичерпана. Таке типове для американського побуту авто замарковане одною з перших машин Форда, що стоїть як своєрідний курйоз. Вправді, відвідувач може оглянути на бічних стінах кольорові фота з щоденного життя в ЗДА, побачити рух авт, але не кожний іде їх оглядати. Американська історія, американські звичаї показані тільки натяком, і щоб зрозуміти їх, треба знати матерію. В сумі ви після огляду американського павільйону приходите до висновку, що його організатори завузько підійшли до завдання, яке має сповнити американський павільйон на цій світовій зустрічі, а чи докладніше — на зустрічі світів. Вони прийняли, як самозрозуміле, фундаментальні знання про ЗДА у відвідувачів і послужились своєрідною стенографією, що є зрозуміла тільки для вибраних. А вже цілком не взято до уваги, що павільйон відвідуватимуть люди зі східної орбіти, яким совєтська пропаганда подає викривлений образ Америки.

Совєти натомість поставили головним завданням свого павільйону — пропаганду. Там все від початку до кінця обраховане на те, щоб похвалитись досягненнями. Отже, вже вздовж одної з бічних стін павільйону, надворі, розміщені трактори і всякі інші рільничі та будівельні машини.

Тяжкими машинобудівельними машинами завалений головний гол залі; три чи чотири моделі найновіших авт і кілька моделів літаків творять рами для моделю „спутніка"; у бічній залі, як в середньої якости склепі, один коло одного радіові апарати, телевізія, шпитальне устаткування і зразки операційних столів. А коли ви підніметесь сходами на перший поверх, перед вами відділи фольклору, мистецтва, культури і безліч книг та преси. Там знайдете також стенди з печивом, консервами, винами, солодощами, хутрами, сукном і т. п. Приблизно так, як у великому магазині. Бельгійці кажуть: „як у САРМА", що означає дешевий магазин, щось як американське „файф енд тен". Як стверджено на підставі спеціяльної студії, переведеної відділом Лювенського університету, переважна більшість західних европейців покидає совєтський павільйон з відчуттям якогось пригноблення. Виставлені на показ машини, радіоапарати

(Далі на стор 3-тій)

МИНУВШИНА

Блукають тіні по кімнаті
Великих прадідів моїх —
Міцні, кремезні і вусаті,
Бронзові груди, волохаті
І ятагани брів. Я їх

Немов живих щоночі бачу:
Басують гордо, мов боги,
Через Батурин, Київ, наче
Могутні статуї, і ночі
Тривожать сурми і роги.

Минувшина — грізна, сувора,
Мов лита з бронзи, чавуна,
Тверда, пощерблена, мов вчора
Ще гарцювала по просторах —
Буйна, райдужна, і грізна.

І пахне порохом і димом,
Огнем мушкетів і гармат,
Ременем, потом, кінським милом,
Шляхів широких сивим пилом,
Пожаром і дурманом м'ят ...

А потім наче хмара суне
І тільки в дикім шумі бур
Пісні блукають, наче луни,
І грають кобзи, дзвонять струни
Пропахлих старістю бандур.

БОГДАН БОРА

Василь Зеленко

ТОВАРИСТВО „СІЧ" У ВОЛЧКІВЦЯХ

(1)

Як виглядало село перед заложенням „Січі"

Село Волчківці Снятинського повіту на Покутті, давнє, велике і багате, мало дві церкви, гарну муровану школу і розляглося на три кілометри над лівим берегом Прута серед груш та яблунь. З півночі прилягало воно до „цісарської дороги", обсадженої з обох боків грубими й високими італійськими тополями, а з півдня вперезане було рікою Прутом та річкою Чорновою, з густими зеленими лугами. Ззовні виглядало вона чудово. Але всередині було інакше. Панський двір, шість панських коршем пишалися на фронтових місцях села, а крім того були ще дві коршми на полі. Одна на так званім Коробікі, а друга при Галицькім гостинці свідчили, що село хоч багате, але пияцьке. Чимало людей не лише неділями, але й буднями сиділи в коршмі, пили та в сопілки грали, а деякі там і ночували. Весілля, толоки та храми справляли обов'язково з горілкою по кілька днів. Молодь зимою або в непогоду навіть танці справляла в коршмі, а громадська рада часто там своє урядування закінчувала.

Не краще від громадської ради виглядала й двоклясова школа з дир. Біликом, який більше часу віддавав коршмі та риболовлі, як вихованню дорученої йому молоді. Всіх дітей з села ходило до школи 50-60 (на 730 господарів). Для всіх тих дітей було лише дві шкільні залі. В одній залі вчилися діти з першої і другої кляси, а в другій — з третьої і четвертої. Директор Білик ранком приходив звичайно до школи, поручав нагляд над своєю клясою найдужчому школяреві ,а сам ішов або до коршми, або ловити рибу. І не диво, що з такої науки не було користи ані дітям ,ані їхнім батькам. Батьки йшли до директора, несли хабаря і — просили „вимазати" з школи хлопця, „бо з нього й так попа не буде". Вислідом такої педагогічної праці було в селі 80-85% неграмотних, а котрі й були грамотні, то хіба підписатися вміли. Дуже малий процент було таких, що знали добре читати й писати. Селяни старалися якось з тим лихом боротися, заложили спілкову торгівлю споживчими товарами, але вона скоро розвалилась через жидівську конкуренцію. З малою горсткою свідомих громадян тодішній парох села о. декан Коржинський (москвофіл) розпочав боротьбу з неграмотністю і з пияцтвом. Заложив читальню ім. Качковського, накупив книжок видання М. Білоуса, писаних етимологією, але що з того. В члени ніхто не вписувався, бо читання тих книжок нікого не цікавило. Заложив братство тверезости, але робота його була майже безуспішна, бо по сусідніх селах було таке саме, як у нас. Незабаром він помер, не докінчивши розпочатого діла. Десь в тому часі помер і дир. Білик.

Початок освідомчої праці

Такий стан тривав до 1900 року. На місце померлого о. дек. Коржинського прийшов ідейний парох о. Білинкевич, а на місце дир. Білика дістав номінацію молодий і енерґійний учитель Василь Равлюк. За його старанням число учнів зросло до 350, і в селі постала чотириклясова школа з чотирма, а пізніше з п'ятьма вчителями. Добудовано до школи три шкільні залі, а одну клясу примістили в будинку громадського уряду. До школи приділено ідейних учителів: С. Каратницьку, С. Фодчука, М. Ломацького, М. Захаркевича, Анну й І. Палійчуків, О. Шатинську та ін., які взялись виховувати дітей, вщеплювати їм любов до рідного народу і рівночасно повели освідомчу працю між старшими.

Першим ініціятором освідомчої праці був дир. Василь Равлюк (близький приятель д-ра Кирила Трильовського). Він зорганізував курси для неграмотних, на яких навчилося читати й писати 48 осіб, створив хор і почав підготовляти заложення Товариства „Січ". В 1900 році заложено в селі читальню „Просвіти", але діяльність її спочатку була дуже слабонька. В гурті хористів знайшлися молоді енерґійні господарі брати Чернявські, В. Тимчук, П. Дубейчук, В. Гуцуляк, Стецики, І. Гудзюк, Н. Шинкарик, які пізніше стали головним ядром не лише „Січі", але й інших культурно-освітніх та економічних товариств у селі .

Початок Товариства „Січ"

Початок Товариства „Січ" у Волчківцях датується 1901 роком, бо того року відбулися основуючі загальні збори і розпочато статутову діяльність. Вже зимою 1900 року з ініціятиви тої групи відбулася у баби Митрихи довірочна нарада (за запрошеннями), де підписано січовий статут і вибрано комітет, який мав усе довести до кінця. По нараді відспівали „Ще не вмерла", „Не пора", „Ми гайдамаки" і почали розходитися. Ніхто не завважив, що під вікном крутився жандарм Зьола, який посписував прізвища всіх присутніх і передав їх до староства в Снятині, мовляв, відбулися збори без дозволу староства, співали „Не пора" та ін.

Незабаром усіх учасників тої наради, за вийнятком Івана Харука (Галайди) з Тулови, якого жандарм не знав, покликано на розправу. Староста Левицький засудив усіх по 8 днів арешту з правом відклику до повітового суду. Вирок староства так налякав учасників наради, що справа заложення „Січі" готова була завалитися. Іван Харук порадив написати листа до д-ра Кирила Трильовського, а проти вироку староства зробити відклик до суду.

На судову розправу покликали бабу Митриху як свідка. Суддя запитав бабу: — Співали у тебе в хаті „Не пора"? — Співали, паночку, але якої співали, не знаю, може співали „не пори" (від слова „пороти"). Це слово вхопив суддя, засміявся і всіх звільнив від вини й кари. Отже, одно перекручене слово баби Митрихи помогло, і цілу справу врятовано. Уневажнення вироку староства піддало енерґії членам-засновникам, і вже через дев'ять жнів після того відбулися перші загальні збори товариства „Січ" у Волківцях. Замовили в Коломиї стрічки і прапор, а п. Павлусевич з Орельця поробив топірці. Громадський уряд віддав до диспозиції пожежне приладдя.

Першим кошовим був Дмитро Чернявський син Івана, людина середнього віку, енерґійний, тож і діяльність „Січі" була досить жива. Членів вписалося коло 200, хлопців і дівчат та молодших господарів. Запренумеровано часописи „Громадський Голос" і „Зорю", вечерами відбувалися спільні читання в школі, а на приходстві почали робити разом з „Просвітою" перші проби театральних вистав. Нові січові пісні, танець „аркан", ґімнастичні та вільноручні вправи в стрічках та вправи з сикавкою, дисципліна, — все це імпонувало і майже вся молодь вписалась в січове товариство, а старші до „Просвіти". Спільне читання історичних повістей, реферати учителів про козацтво та Запорізьку Січ, про нашу славну бувальщину поширювали світогляд, а товариська дисципліна гартувала духа та кристалізувала характер і душу молодої людини. Молодь дістала таку душевну поживу, якої до того часу не могли їй дати ані родичі ані школа. Перешкод майже ніхто в діяльності не ставив. Тодішній парох о. Білинкевич, війт Антін Левко та вчителі йшли на руку молодому товариству, за вийнятком жандарма Зьоли, який старався де лише міг причепитися ,щоб мати нагоду зробити на „Січ" донос до староства, а староста Левицький (кацап) за найменшу дрібницю карав не лише грішми, але й арештом. В першім році діяльности зробив він два доноси: 1. за переведення вправ на публічнім місці, 2. за зорганізований похід до церкви. На обидва доноси покарано Товариство „Січ" по 10 корон, але зроблено відклик до суду і кару знесено, а Зьолу переведено деінде.

„ВЕСЕЛИЙ ЛЬВІВ" НА СОЮЗІВЦІ

Весною 1945 року, під грохіт бомб і серед канонади близьких вже боєвих фронтів, закінчив своє останнє „примусове турне" театр малих форм „Веселий Львів", зорганізований за ініціятивою Зенона Тарнавського у воєнні роки у Львові.

Ірина Лаврівська,
яка виступатиме як конферансіє у вечорі „Веселого Львова" на Союзівці

Від того часу минули вже роки і здавалось би, що актори „Веселого Львова" вже ніколи не зберуться, щоб ще хоч раз спільно виступити у світлі театральної рампи.

Не всіх їх доля відома: загинула від бомби улюблениця публіки ясноволоса Ніна Муратова, деякі попропадали серед воєнної хуртовини, пороз'їздились по далеких країнах ще інші. Дехто зійшов вже зі сцени, дехто заїхав десь далеко від місць, „де щось дістся". дехто — ще й досі не кинув співацького чи акторського фаху.

І ось знову збереться на коротку хвилину, на один бодай виступ частина „веселих львовян". Ще раз виступлять перед тими, які їх ще пам'ятають, і перед тими, які ще й сьогодні співають пісеньки з „Веселого Львова", хоч не знають навіть може, де і коли вони постали, де і хто їх співав.

І де ті „львовяни" виступлять, де вони зберуться? Яка ж може бути відповідь на це питання, коли існує наш „клаптик української землі в Америці" — „Союзівка"? В останній день серпня, в неділю 31-го, коли вже осінь золотитиме пагорби і навколо „Союзівки", задзвенить на естраді баритон Юрія Лаврівського, головної атракції „Веселого Львова", і знову пригадає він нам, що сталося б, „якби він мав чорнокнижника владу". Разом із ним виступлять співачки львівського ансамблю, Ліза Шашаровська-Чепіль і Марія Лисяк, тепер солістка филаделфійського „Кобзаря" та незабутня „Пелагія Дуб" — Ірина Лаврівська. яка виступить тепер в ролі конферансіє, яку вона так часто виконувала з творцем і надхненником „Веселого Львова" — Зеноном Тарнавським.

А може й Тарнавський покажеться „на схід" і прибуде, щоб пережити ще один вечір з тими, з якими виступав колись на Францішканській вулиці у Львові і серед засланих до таборів Німеччини наших робітників?

Почуємо „Синій сад", пісню, яка прощала дивізійників, і „Сніг паде" Шашаровської і „Найкращу в світі жінку", що її співала Марія Лисяк в Нойгаммері, під час відвідин „Веселого Львова" у Дивізії із Славком Малецьким воякомспіваком і багато інших, давніших і нових. А гратиме відома наша й улюблена оркестра „Амор".

А львовянам, які будуть цього вечора на „Союзівці" нагадається багато: Львів — той веселий і цей сумний, і той, що тужить по нас у місячні ночі... А молоді визнавці „рак-ен-роллу' почують те, що трохи старші за них співали у часи юности. І, може, навіть їм це сподобається?

С. П.

Що треба робити, щоб уберегтися від „сінної гарячки"

Ню Йорк. — "Департамент жидівського шпиталю в Брукліні, який реєструє занечищення повітря заразками „сінної гарячки", подає вказівки, що мають робити ті люди, які є вразливі на цю недугу, що панує найбільше від половини серпня до половини вересня, коли цвітуть всякі трави. Щоб охоронитись проти „сінної гарячки" треба: 1) Не їздити непотрібно на лоно природи. 2) Не перебувати поза домом, а також в хаті зачиняти вікна, якщо є закурене повітря. 3) Затикати ніс і уста змоченим платком під час чищення долівок в кімнатах. Щороку коло 5 мільйонів американців хворіють на „гей фівер". 4) Не тримати квітів, куплених в крамницях. 5) Хто хворий на цю недугу, не повинен в хаті послуговуватись плинами або порошками для нищення інсектів.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Йонгставн, О.

Український День

Цьогорічний Український День, вже 28-ий з черги, відбувся у нас в неділю 27-го липня ц. р. і був як звичайно, великим успіхом нашої громади та нашого Відділу УККА, який влаштовує це Свято, кожнього року. В Святі взяло численну участь не лише українське громадянство міста Йонгставн і ближчої околиці, але приїхали також і численні гості з дальших сторін, з Пітсбургу, Кентону і т. д. Приїхали у великім числі члени Осередків СУМА з Акрону та Клівленду з членами своїх управ на чолі. Прибули також представники різних місцевих урядів та властей.

Офіційну програму Свята відкрив і нею проводив голова Святочного Комітету п. Петро Ліщак а чоловічий хор місцевого Осередку СУМА „Трембіта" заспівав, під диригентурою мгр. Мирона Жмуркевича Американський гимн та пісню - гимн „Боже Великий". О. Євген Боднар з Клівленду, який заступав пароха Української греко - католицької церкви в Йонгставні о. Адам'яка, виголосив вступне слово, а голова місцевого Відділу УККА, п. Михайло Ярош сказав привіт. Привітні слова сказали також о. В. Олійник, парох Української Православної Церкви в Йонгставні, о. Бучко, парох УПЦ в Ню Кесл, Па., о. В. Дяків, парох УПЦ в Шерон, Па. та інж. Михайло Комічак, управитель Української Радіопередачі в Пітсбургу, Па. З чужих гостей промовляли мейор міста Йонгставну Френк Х. Крайжан, член стейтової леґіслятури Джордж Д. Теблек та дистриктовий комісар Томас Карні.

Головну промову виголосив по англійськи проф. Джорджтавнського університету та голова УККА д-р Лев Добрянський. Ця цікава промова на теперішні актуальні теми, виголошена добрим бесідником, прикувала загальну увагу чисельної публіки та була нагороджена довготривалими оплесками. Також і друга головна промова українською мовою, яку виголосив п. Стефан Зорій, б. старшина УПА та управитель одної з українських радіопередач в Клівленді, Огайо, була вислухана з увагою та нагороджена оплесками.

Поміж промовами були вставлені мистецько - концертові точки програми, з яких на першім місці належить згадати Танкову Групу Української Православної Церкви із Шерон, Па., яка виступила під патронатом свого пароха о. В. Дякова та дала взірцевий показ нашого народного мистецтва. Танків навчили п. Степан Севулич та панна Ю. Ференц зі Шерон, Па. Іншою точкою був виступ мандолінової оркестри Юного СУМА з Йонгставну під диригентурою мгр. М. Жмуркевича зі скрипковим сольом знаної вже у нас скрипальки панни Славці Ярош. Заспівав також кілька пісень згаданий вже вище хор „Трембіта", а дівчинка, Ірина Смерека віддеклямувала вірш „Живи, Україно". Офіційну частину програми, яку зложив культурний референт Відд. УККА п. Василь Прокопик, закінчено відспіванням Українського Національного гимну.

По цім відбулися спортові гри і забави для старших і молодих, якими проводив п. Михайло Мушинський, голова 230-го Відділу УНСоюзу в Йонгставні, при помочі п. Івана Ліщака.

Цей багатий програмою і враженнями День закінчено танковою забавою, яка при дуже добрій оркестрі п. Сенді Вайса з Карнеґі, Па., тривала до пізньої ночі. Місцевий часопис „Янгставн Віндікейтор" приніс на слідуючий день повідомлення про наш Український День з коротким змістом промови проф. Добрянського. Цей часопис подав число присутніх на понад 1000 осіб.

Екзекутива Відділу УККА та всі члени Святочного Комітету вложили багато труду і праці для належної підготовки та переведення Свята, але за те мали повний моральний успіх і задоволення. Був також і матеріяльний успіх. Прибуток відіслано до Народного Фонду Централі УККА.

Д-р Роман Стахура

Кентон, Огайо

З 6 - місячної діяльности Осередку СУМА Іменем Гетьмана Івана Мазепи

Переступаючи поріг 1957/58 років, наш Осередок започаткував працю виступом на місцевій радіостанції з Різдвяним привітом. З побажаннями виступали голова О-ку В. Головатий і керівник Ю СУМА В. Волощук.

26-го січня наша громада врочисто відсвяткувала, спільними силами: Відділом УККА, Осередком СУМА і Групою юних пластунів, Січневі Роковини під кличем „300-40-15-ліття Визвольної боротьби Українського Народу". Реферат на тому ж святі виголосив старшина рейдуючих частин УПА, керівник радіо-мовлення в Клівленді, п. Степан Зорій.

28-го лютого відбулися Загальні Річні Збори Осередку, на яких обрано нову Управу на чолі з другом Миколою Хлистою.

19-го лютого на засіданні Управи Осередку була порушена справа виготовлення пляну праці для юнацтва, який не є зреалізований по сьогоднішний день. Виховна Рада при ГУ також, мабуть, забула про наш Осередок. В міжчасі переорганізовано ланку юних сумівців на Відділ під назвою „Крути". Відділ розподілено на ланки „Маківка" і „Лисоня" (юначки) та „Дніпро" і „Дністер' (юнаки). Відділ має 35 діточок. Сходини відбуваються що п'ятниці, юнацтво розподілено на дві групи. Виховниками залишилися д. В. Волощук і п-ні Розалія Хлиста.

9-го березня відбулися сходини батьків Ю СУМА. По доповіді на виховні теми порушено ряд інших питань, а між іншим справу зорганізування мандолінової оркестри. Всі батьки без винятку дали свою згоду. Вписаних 19 діточок до мандолінової оркестри обняв американець музичної школи, п. Стон. Мандоліни по гуртовій ціні закупили самі батьки.

12-го березня відбулося в нас Шевченківське Свято, разом з місцевим Пластом і Відд. УККА. Свято звеличали майже всі громадяни своєю присутністю.

29-го березня три члени нашої Управи відбули поїздку до Янгставн в справі зорганізування і вибрання Команди літнього відпочинковоготабору. До Команди табору входили представники з Янгставну, Клівленду, Акрону і Кентону. На голову літнього табору обрано всіма шанованого друга Федана. Того самого вечора на засіданню нашої Управи враз з Управою Відділу УККА вибрано делеґацію до французького віце-консуля в Клівленді в справі горезвісної французької радіо-телевізії.

11-го травня врочисто відсвятковано в нас „День Матері". До звеличання того Дня причинилися всі наші діточки, зорганізовані в СУМ-і і Пласті. Присутніх матерей було 25. 25 вазонів квітів роздали наші найменші своїм добрим матерям. Підкреслюємо „добрим" власне тому, що наша громада, а зосібна матері, можуть бути горді з -мило звучної нашої української мови якою наші діточки, краще володіють як по інших громадах. Реферат на тому ж „Дні Матері" виголосив культ. осв. референт Осередку СУМА.

На засіданню Управи Осередку, 14-го травня припоручено секретареві Бабичові зробити спробу зорганізування українознавства юних сумівців. В міжчасі, на припоручення Управи друг М. Сметанюк зорганізував гурток (12 дівчат) вишивальниць, яких вивчає п-га Е. Головата. Гурток поділений на дві групки. Лекції під час літніх ферій відбуваються два рази в тиждень.

Тепер існують такі самодіяльні гуртки: танцювальний — 6 осіб; мандолін. оркестра — 18 осіб і вишивальний гурток.

Першої неділі в червні врочисто підготовлено і відсвятковано „Свято Героїв". Під символічно - братську могилу Петлюри - Коновальця - Чупринки юні сумівці зложили вінок.

22-го червня наш Осередок в цілості брав організовану участь в „Дні Голодової Облоги України" в Клівленді. З трибуни Президії, культ--осв. референт виголосив привіт для голови ЦК АБН п. Ярослава Стецька. Того ж самого вечора 10 сумівців і сумівок було на прийняттю в честь п. Я. Стецька. На цілі АБН зложено 105 дол. в тому 20 дол. від Відділу УНС.

29-го червня, в Янгставні, танцювальний гурток під проводом д. І. Олійника відтанцював два танці, Л. Головата і В. Гудз відограли три пісні на фортепіяні, а Маруся Олійник віддеклямувала вірш „До України".

В літньому таборі брало участь 13 членів Ю СУМА.

Слід незабувати, що „Коляда" 1958 випала якнайкраще за всі дотеперішні, бо дала понад 300 дол. Юнацтво назбирало понад 30 дол. на літні табори. Пильними і завзятими збирачами були С. Григорчук, Л. Головата, В. Гудз, А. Бандурка, Орест Головатий. І. Стрихальська, Л. Сметанюк, Н. Романна.

В. Г.

НА СВІТОВІЙ ЗУСТРІЧІ В БРЮССЕЛІ

(Продовження зі стор. 2-ої)

і т. п., очевидно, не можуть нікому з них заімпонувати, бо ж цього добра повні крамниці в Брюсселі і по всіх містах Західньої Европи, не кажучи вже про ЗДА. З другого боку, вони респектують совєтські досягнення, але годі сказати, щоб сам павільйон збільшив симпатії до СССР. Не робить цього й совєтська кінопанорама, що має представити перекрій життя країни. Занадто штучно виходять сцени з дозвіллям над Чорним морем, в Сочі, до речі, таки абсолютно замало видно там людей, що користуються цими благами. Натомість куди більше успіху мають Совєти зі своїми культурними продукціями, починаючи від згадуваного вже московського цирку через усі вокально-хореографічні виступи, а кінчаючи на справжньому тріюмфі, з яким прийняла брюссельська публіка виступи „Українського державного хору" під керівництвом Г. Верьовки. І хоча назагал публіка сприймає їх як вияв української культури і мистецтва, а майже вся столична бельгійська преса принесла дуже прихильну критику, нема сумніву, що все капіталізує Москва, що все це йде на конто „совєтської культури". На світовій виставці в Брюсселі виступає, як носій совєтської імперії, як її мозок і потуга — російський народ. З цього погляду, з погляду русифікаторської політики Москви супроти неросійських народів те, що Совєти показують в Брюсселі, є прямо клясичним доказом, як насправді виглядає практичне застосування ленінського принципу при розв'язці національного питання в СССР. Росія панує, українці скачуть гопака, а решта народів ледве замарковані якоюсь книжкою про архітектуру, мистецтво чи чимсь подібним.

І врешті павільйон Ватикану. При вході вас зустріне велика скульптура Родена — мислитель, а зі стін заговорять до нас потрясаючою драмою образи про воєнне лихоліття, про сусту суєт нашого земського побуту. І ви відразу знаєте, що в цьому павільйоні не буде показу, не буде земського блиску та виявів матеріяльних досягнень. Ви матимете перегляд вселенськости Католицької Церкви, що зображений картами, портретами духовників різних рас, пресою і різними церковними стилями; ви зможете подивляти ікони, а за властивим павільйоном маєте велику молитовницю, в якій відбуваються Служби Божі. Після ярмаркового гамору всіх інших павільйонів, ви можете тут поговорити з Ним, відчути Його благодать і заспокоїтись. І ви можете випити тут не кока-колу, не надрайнське вино чи до речі, погане московське пиво, але „цілющу воду" віри в перевагу духа над матерією, в Його царство. Очевидно — якщо цього хочете!

У бічниці ватиканського павільйону, неначе в катакомбах, ви знайдете відділ, присвячений „Мовчазній Церкві". Серед розвішених портретів князів Церкви, що за Христа і віру терпіли або й терплять переслідування, ви знайдете і нашого Митрополита Кир Йосипа Сліпого. А від перших днів серпня там є також чепурно прибраний український відділ. На його столах і в ґабльотці ви побачите нашу духовну пресу, різні молитовники і нашу світську пресу, зокрема видання, присвячені релігійній тематиці. Відвідувачам дає інформації український впорядник.

Таким чином ви вже дещо ближче запізнались з найважливішими показами брюссельської виставки 1958 року, і тепер ставите собі питання, як заступлена на ній наша батьківщина. На це питання ви не знайдете зразу відповіді, бо, крім згаданого скромного відділу у ватиканському павільйоні, що його зорганізував брюссельський український виставковий комітет, Україна не має ані свого павільйону, ані навіть відділу в павільйоні СССР. Але вона все таки є, українці присутні на брюссельській виставі, хоч може не так, як би того бажалось. Але про це наступним разом.

ПРОФЕСОР ФЕДІР СЛЮСАРЕНКО

Федір Павлович Слюсаренко народився 1886 року в ремісничій родині м. Черкас на Київщині. По закінченні місцевої гімназії вищу освіту здобув у Педагогічному Інституті в Москві з дипломом учителя середніх шкіл. До російської революції вчителював в одній із хлоп'ячох гімназій Петрограда і водночас був діяльним членом місцевої української громади, з рамени якої провадив курс лекцій з української історії та літератури в українських студентських організаціях різних вищих петроградських шкіл. Під час революції свої виклади з українознавства Федір Слюсаренко поширив і на деякі полки петроградської залоги — особливо ґвардійські — де більшість вояцького складу була українська.

В початку 1918 року прибув Федір Слюсаренко до Києва і вступив на службу до Української Центральної Ради, де займав посаду секретаря в реґістратурі загального секретаріяду У. Ц. Ради.

По програній нашій визвольній боротьбі Федір Слюсаренко опинився на еміґрації і спочатку перебував у Відні, де співпрацював з д-ром Пісняческим в журналі „Народня Воля", а внедовзі переїхав до Праги і вступив до педагогічного складі Українського Вільного Університету на катедру клясичної філології. Водночас був професором і Українського Високого Педагогічного Інституту в Празі, де викладав історію Сходу, античну історію та історію слов'ян — східніх, західніх і південних; в Українській Мистецькій Студії читав лекції з археології, а в українськей гімназії був учителем латинської мови. Як в Українському університеті, так і в Українському Педагогічному Інституті Федір Слюсаренко займав декілька разів становище декана.

До другої світової війни проф. Слюсаренко був довголітнім активним членом Наукового Українського Історично - Філологічного Товариства, де часто виступав з доповіддями, а також і пильним членом Українського Музею Визвольної Боротьби в Чехах, а по війні вступив до Чеського Об'єднання Філологів, де перебував до смерти.

Крім педагогічної і наукової праці Федір Слюсаренко був чинним і в громадському та політичному житті празької української колонії, як дуже діяльний жвавий член, а якийсь час і секретар Українського Демократичного Клюбу в Чехах та член „БУД"-у.

Під час окупації Чехії большевиками в 1945 році, Слюсаренкові не повелося виїхати з Праги, де він при трагічних обставинах втратив дружину. Спочатку його кілька разів тягало на допити московське НКВД, а потім залишило, як чеського громадянина в „спокою" та в постійному страху повторного виклику на допит чи навіть на транспортацію.

Останні роки проф. Федір Слюсаренко проживав у Празі на невеличкій урядовій вчительській пенсії, до якої „доробляв" приватними лекціями з латинської та російської мов. Тяжкі переживання у похилому віці сильно підірвали здоров'я Ф. Слюсаренка; у місяці березні зламала його серцева недуга, з якою пролежав він у шпиталі і там 9-го травня 1958 року помер.

М. Б.

АТОМОВІ ЛІТАКИ- ЗБУДУЮТЬ ЗА 10 РОКІВ

Вашингтон. — Член Комісії Атомової Енерґії Джан Флоберт заявив на телевізії, що ЗДА зможуть збудувати атомовий літак через10 років, якщо будуть потрібні зусилля в цього напрямку. Флоберт нарікає, що досі цей проєкт не зустрічав тієї підтримки, на яку він заслуговує з огляду на свою вагу.

П О Д Я К А

З Волі Всевишнього
відійшла у вічність передчасно і несподівано,
після короткої недуги,
НАША НАЙДОРОЖЧА ДОНЬКА, ДРУЖИНА, МАМА, СЕСТРА

бл. п. Лідія з Табенцьких ПОСТОЛЮК

Цією дорогою складаємо сердечну подяку всім Тим, які при цій трагічній для нас хвилині виявили нам своє співчутливе серце.

Дякуємо Високопреподобним Отцям Духовникам: о. Зиновієві Бачинському за уділення Найсвятіших Тайн та о. Ярославові Сіркові, зокрема за його прощальне слово в церкві, о. проф. Миколі Притулякові, який сам спеціяльно прибув з Пассейку, за участь у церковних і похоронних відправах в похоронному заведенні, в церкві і на цвинтарі, о. дек. Григорієві Канді у Фреквілі, о. Андрієві Мельникові і о. Павлові Шиманському у Филаделфії за Богослужби і Молитви за спокій душі Покійної.

Дякуємо ВП. Президентові УНР в екзилі д-рові Степанові Витвицькому і Його Достойній Родині, що прислали нам своє співчуття.

Дякуємо п. д-рові Іванові Козакові, голові Відд. ОбВУА в Ню Йорку, за зворушливі прощальні слова в похоронній каплиці.

Наша безмежна подяка ВП. Панству: Білозорам, Вукам, Головчакам, Калинам, Квасницям, Лапичакам, Мартиницям, Мосорам, Олесницьким, Кедрин-Рудницьким, Стецюкам, Туркам, Ференцевичам, Харченкам, Пластункам і Пластунам Станиці Джерзі Ситі і багатьом іншим з Джерзі Ситі, Ню Йорку, Нюарку й інших довкільних міст, що вони впродовж 10-денної недуги Покійної відвідували її в шпиталі.

Дякуємо Установам, Організаціям за вислови співчуття: Союзові Українок Америки, Відділ в Джерзі Ситі, Кружкові Родичів публічної школи, ч. 25 (Parents Council — — Chapter 25), Головній Екзекутиві УНСоюзу, Співпрацівникам Головної Канцелярії УНС, Видавництвові і Редакції „Свобода", Головній Раді Братства УСС і її Станицям, Раді Директорів Видавництва „Червона Калина", Управі Наукового Товариства ім. Шевченка в Ню Йорку, Пласт-Приятові.

Дякуємо за зложення вінків і квітів на домовині Покійної: Співпрацівникам Головної Канцелярії УНСоюзу, Видавництва і Редакції „Свобода", 25-му Відд. УНС, Пластовій Станиці в Джерзі Ситі, The Girls Central Building, No. 80, Central Bldg. Lodge No. 80, Irenas Class matter of P. S. 25, ВП. П-ву: Калинам, Онишкевичам, Савчакам — Ню Йорк, Бемкам, Зятикам, В. Олесницьким, О. Олесницьким, Лапичакам, Мосорам — Нюарк, ВП. П-ні Ірині Домбчевській — Квінс, Даді Франкен — Л. Ай., ВП. П-нові В. Мосорі — Елизабет.

Дякуємо за пожертви на Служби Божі: Союзові Українок Америки, Відд. Джерзі Ситі, ВП. П-ву: Букам — Пассейк, Гузарам, Мартиницям, Микитюкам, Пилипчакам, Пельо, Смотричам — Джерзі Ситі, Гірнякам — Ню Йорк, Голюкам, Савчакам — Бруклин, Макарушкам — Еванс Гілс, ВП. П-ні Олені Гуменній — Дж. С., Ярославові Гузареві — Меточин, Богданові Стефановичеві — Нюарк. Співтоваришкам праці: ВП. Паням. Рожек, Садракуля, Михалевській, Кшивді, Козлов, Якимич і ВП. П. Віл Шелдонові — Ню Йорк.

Дякуємо за грошові датки на добродійні цілі: Союзові Українок Америки, Відд. в Джерзі Ситі, Співпрацівникам Гол. Канцелярії УНС і В-ва „Свобода", Lodge Central Bldg., No. 80, N. Y., ВП. П-ву: Бемкам — Нюарк, Білозорам — —Джерзі Ситі, Гірнякам — Ню Йорк, Гвінерам — Мейплвуд, ВП. Панам: Володимирові Гафтковичеві — Гартфорд, Володимирові Назаревичеві — Ню Йорк, Денисові Притулякові і Миколі Филикові — Джерзі Ситі.

Дякуємо всім тим членам Рідні, Приятелям і Знайомим, що були ласкаві взяти участь в Панахидах, Богослужбі, Похоронних обрядах і у відпровадженні Покійної на вічний спочинок.

Дякуємо Всім, які особисто зложили нам вислови співчуття.

Дякуємо поверх сотні Особам, які листовно надіслали вислови співчуття і перепрошуємо, що всіх їх тут поіменно не називаємо.

Дякуємо Всім, які своїм теплим відношенням, ділом і словом облегшили нам ті найважчі для нас хвилини.

СТЕФАНІЯ ТАБЕНЦЬКА — мати
ПЕТРО ПОСТОЛЮК — чоловік
ІРИНА — донька
ДАНА І ОРЕСТ ГОРОДИСЬКІ — сестра і шваґер з дітьми
ЗБИСЬО ТАБЕНЦЬКИЙ — брат з родиною

Читайте українські к н и ж к и й г а з е т и, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

ВСЯЧИНА

Будьте обережні на сонці

Д-р Т. Ван Ділен із Протипістрякового Інституту в Торонті остерігає проти діяння сонця, яке може бути шкідливим. „Від 60 років знаємо, — пише він у „Гловб енд Мейл", — що соняшне проміння може викликати рака шкіри, знаємо, що ця недуга насилюється в околицях, де люди живуть більш поза домом та в горах, де сонце гріє сильніше. Знаємо, що найбільші і жертв є серед моряків, хліборобів та пастухів, а проте легковажимо собі ці цифри, і як тільки прийде літо, мільйони піддаються його діянню. Люди не здають собі справи, що сонце діє на кіру так, як дим тютюну на слизнацю легенів. Тим часом 90 відс. усіх випадків рака шкіри припадають на околиці, що мають сонця найбільше. Вони починаються від вузловатин та опалення, що злущує шкіру, відновлює її і знову злущує. Ця перша форма шкірного ракування вимагає місяців, заки її спинити. Небезпека соняшного діяння в тому, що воно має в собі ультрафіолетне проміння, те саме, що й штучне соняшне світло. Ці промені діють на шкіру фотохемічно, змінюючи деякі хемікали в речовини, що викликують рака. Теж наші лямпи, що наслідують соняшне світло, хоч і не викликують рака, але роблять шкіру все менш відпорною на ультрафіолетне проміння.

Очевидно, — каже д-р Т. Ван Ділен, — щоб оминути цих шкід для шкіри, не слід жити постійно в тіні. Треба користати з життя на свіжому повітрі і ці шкоди в дорослої людини невеликі. Але руді, що схильні до до веснянок, бльондини з ніжною та молочною шкірою повинні таки оминати сонця, а вже ніяк не зловживати ним. Більшість людей легко захоронить себе від шкідливости сонця, вживаючи капелюха, рукавиць та рукавів, чи парасолі на пляжі, теж усяких частей, що просівають проміння, але найважніше таки — не зловживати сонцемта не сидіти на ньому безпотрібно годинами і цілими днями".

„Вільне Слово"

ПРЕПАРАТ, ЩО РОЗЧИНЯЄ ТРОМБИ

Лікарі Єйльського університету (ЗДА) розпочали серію клінічних випробувань виготовленого ними препарату, який має властивість розчиняти згустки (тромби) крови відразу ж після їх утворення у кровоносних судинах. Відомо, що утворення таких згустків часто поважно загрожує життю людини, а коли вони потраплять в ділянку серця, то це здебільшого закінчується смертю. Спроб виготовити речовину, яка б розчиняла кров'яні згустки, було багато, але всі вони закінчувались невдало, оскільки препарати, які можуть розчиняти тромби крови в той же час затруюють її. Американським лікарям вдалося позбавити свій препарат отруйних властивостей, зберігши його ефективність.

Якщо клінічні випробування дадуть позитивні результати, то новий препарат буде добрим засобом у боротьбі із тромбозою і значно зменшить кількість смертельних випадкі.в

АНТИЧНІ ВАЗИ

На території стародавньої Тракії (Болгарія), де колись проживали тракійці, македонці, римляни, візантійці і слов'яни, останнім часом виявлено чимало цінних пам'яток античної культури. Серед них особливу увагу привернули вази грецьких колоній на узбережжі Чорного моря.

Старанне вивчення цих ваз дало змогу з'ясувати ряд питань, пов'язаних з дослідженнями початкового періоду історії чорноморських міст. Так, встановлено, що античне місто Одесос (теперішня Варна) існувало вже на початку VI століття до Р. Х. В другій половині VIстоліття і пізніше керамічні вироби завозили сюди переважно з Атен. Якщо на ранніх вазах зображені різні божества і вояки, то на пізніших — головним чином побутові сцени і зрідка мітологічні сюжети.

Череп,яні амфори використовували для зберігання вина і оливи. Біля шийок чи ручок деяких амфор дослідники виявили печатки з написами імен майстрів. Їжу подавали тоді на плоских тарілках, ззовні вкритих чорною поливою, а в середині розписаних різнокольоровим візерунком. Античні вази захоплюють красою свого мистецького оформлення і свідчать про високу культуру людей стародавнього світу.

● **Директор Атомової Лябораторії** в Лос Аламосі, Каліфорнія, д-р Норріс Е. Бредбирі заявив, що друга світова війна була останньою світовою війною, бо тепер „і я і ви і росіяни знають, що означала б нова, нуклеарна війна". Він сказав, що американські атомові бомби „не були б великою загрозою для тих людей, які знаходилися б поза тереном війни", але СССР не має таких „чистих бомб".

МЕШКАНЦІ АМЕРИКАНСЬКОЇ СТОЛИЦІ НЕ МАЮТЬ ПРАВА ГОЛОСУ

Постійні мешканці м. Вашингтону, Д. К., які не забезпечили собі леґального побуту в одному з 48-ох стейтів, не мають права голосувати при виборах ані до міських, ані до федеральних урядів. Це створює незвичайну ситуацію в політичному житті Америки, де право на голосування становить дуже цінне основне право кожного громадянина. Така ситуація має довгу історію

Обмірковуючи майбутність молодої нації, фундатори Республіки визнали за практичне розбудувати столицю нової республіки на політично невтральному ґрунті. Таким способом, думали вони, столиця буде вільна від впливу різних стейтів і від місцевої контролі. Відповідно до тих міркувань вони записали до Конституції і уповажнили Конґрес запровадити гостру контролю над столицею, обмеживши територію її дистрикту до десятьох квадратових миль. Після багатьох змін Конґрес у 1878 р. створив теперішню форму уряду для Дистрикту Колумбії. Урял цей складається з трьох комісарів, двох з числа мешканців дистрикту, затверджених Сенатом, і одного від Армійського Інженерного Корпусу. Кожна Палата Конґресу має свою комісію для дистрикту Колумбії.

Кошти на утримання міста та на його розбудову складаються з оподаткувань його мешканців, як і всіх інших американців. Зважаючи на все це і бажаючи здобути свої невід'ємні і о с н о в н і п р а в а, американських громадян, постійні мешканці столиці зорганізувались і постійно домагаються своїх прав на голосування.

Кроком у цьому напрямку був Закон 376, прийнятий у 1955 році, що надавав мешканцям столиці, які не були зареєстровані для голосування десь в іншому стейті, право вибирати делеґатів до національних номінаційних конвенцій, представників до партійних комітетів і до місцевих партійних комітетів. Таким способом вашинґтонці мають посередній голос у національних виборах п о л і т и ч н и х партій.

З. Р.

ПРОРИВИ У ПЕРЕОРГАНІЗОВАНІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ

(Закінчення зі стор. 2)

но в ЦК КП України. Підприємства цього раднаргоспу досягли значних успіхів. Але ці успіхи були б ще більшими, коли б раднаргосп не порушував директив партії й уряду, самочинно не зменшував обсягу капіталовкладень, встановлених державним пляном на розвиток гірничо рудної, металургійної і хемічної промисловости і не використовував ці кошти на місцеві потреби й інші цілі. Перевіркою встановлено, що таку довільність допускали й інші раднаргоспи. Виявлено факти, коли раднаргоспи перерозподіляли кошти між окремими галузями промисловости без окремого погодження з Радою міністрів УРСР і Держпланом СРСР. Так, Луганський раднаргосп самочинно зменшив на 76.6 мільйона карбованців обсяг капіталовкладень у вугільну промисловість і направив частину коштів на власне будівництво, в тому числі 5.5 мільйона карбованців — на будівництво адміністраційного будинку раднаргоспу".

„Раднаргоспи допускають ще засуджену партією практику розпорошення капіталовкладень по численних другорядних об'єктах і в той же час неповністю забезпечують коштами першочергові пускові об'єкти. Це приводить до зростання обсягів незавершеного будівництва, затягування строків (реченців — О. Р.) спорудження найголовніших промислових об'єктів".

Приклади п о р ушування державної дисципліни і директив партії, самомочинного зменшування капіталовкладень, і то без погодження з Радою міністрів УССР та держпляном СССР, стосується не тільки вище названих українських „совнархозів", але й багатьох інших, якщо не всіх „совнархозів" УССР. В. Щербицький, тавруючи всі ті „порушення", згадує наприкінці „недодержування фінансової дисципліни, зокрема у витрачанні фондів зарплати", і наводить приклади великих перевиплат у цій ділянці на оплачування „понадплянових робітників", число яких в деяких підприємствах доходило до 350 осіб. На одній тільки шахті „Никанор" тресту „Ворошиловвугілля" в першому кварталі ц. р. „допущено перевитрату фондів зарплати в сумі 1,331,000 карбованців, в тому числі на утримання надплянової чисельности робітників — 1,333,400 карбованців".

Відосередні й „антидержавні" тенденції в економіці господарських районів СССР доказують, що рорганізація промисловости й будівництва, проведена Хрущовим минулого року, може привести не тільки до глибоких проривів у всьому совєтському господарстві, але й стати „каменем преткновенія" для самого Хрущова, який буде примушений шукати нових „козлів відпущення" за невдачу власних почвнів і плянів, що з черги може привести до нових чисток в партії і в державному апараті.

О. Р.

КАТАЛОГ

КНИЖОК КНИГАРНІ „СВОБОДИ"
83 GRAND STREET JERSEY CITY 3, N. J.

Належність за книжки просимо слати тільки чеками, або поштовими переказами

(3)

Понеділок М.: **„А ми тую червону калину . . .** (п'єса на 3 дії і п'ять картин)	0.50
Полтава Л.: **Чи зійде завтра сонце**	1.00
Рабій М.: **Напередодні (історичні нариси)**	1.00
Радзикевич Г.: **Історія української літератури І, ІІ, ІІІ**	4.50
Ріпецький Ст.: **Українське Січове стрілецтво**	6.00
Савицька І.: **Наша хатка**	1.50
Сагайдачний П.: **В його тіні — нарис**	0.75
Соколовський О.: **Богун, іст. роман**	3.00
Самчук У.: **Волинь ч. І.**	2.70
Ост — роман	3.00
Марія — хроніка одного життя	2.00
Темнота, роман	4.00
Сергієнко М.: **У кігтях тиранів**	1.00
Січинський В.: **Історія українського мистецтва ч. І**	6.00
ч. ІІ	3.00
Український тризуб	1.00
Чужинці про Україну	1.00
Онацький Є.: **Завзяття чи спокуса самовиправдання?**	1.50
У Вавилонському полоні (спомини)	0.75
Смолій І.: **Манекени**	1.50
Соневицький М.: **Гомін давноминулих днів**	1.50
Стахів М.: **Перша совєтська республіка в Україні. Нарис історії агресії та конституційного розвитку совєтської влади підчас першої частинної окупації України**	1.25
Друга совєтська республіка в Україні. Нарис історії агресії та конституційного розвитку совєтської влади підчас другої частинної окупації України	2.40
Сурма — великий збірник українських пісень	5.00
Тарнавський О.: **Мости, поезії**	1.25
Життя — вінок сонетів	1.25
Тесля І.: **Географія України**	3.00
Тис Ю.: **Рейд у невідоме**	1.80
Тобілевич С.: **Рідні гості (спогади про УСС на Україні)**	0.50
Удовиченко О.: **Україна в війні за державність**	4.00
Українка Л.: **Твори. Повне видання, 12 томів**	24.00
Филипович П.: **Українська стихія в творчості Гоголя**	0.50
Феденко П.: **Ісаак Мазепа — борець за волю України**	3.00
Франко І.: **Вибір із творів** бр. 3.00 опр.	3.50
Лис Микита	3.75
Хортиця М.: **Велика гра**	0.90
Цибульський Б.: **Шляхами козацької слави**	1.00
Чапленко В.: **Українська літературна мова**	5.00
Зойк та ін. оповідання	1.50
Чикаленко Є.: **Спогади — 1861-1907**	3.50
Чижевський Д.: **Історія української літератури — від початків до доби реалізму**	5.50
Шах Ст.: **Львів — місто моєї молодости, 3 томи**	3.75
Шевченко Т.: **Кобзар — ювілейне видання**	2.85
Шкварко І.: **Проклинаю**	0.80
Шлемкевич М.: **Загублена українська людина**	1.75
Галичанство	1.50
Шумовський Ю.: **Під гарячим сонцем Африки**	2.00
Щоденник нац. героя Селепка Лавочки, гумор. повість про 1-шу Дивізію „Галичина"	1.00
Юриняк Ю.: **На далеких шляхах, п'єса**	0.75
Яковлев А.: **Договір Богдана Хмельницького з Москвою**	2.00
Яновський Ю.: **Майстер корабля — роман** бр. 2.00 опр.	3.00
Ярославин С.: **Визвольна боротьба на зах. укр. землях 1918-1923**	3.00
Ярославська Д.: **Поміж берегами, повість**	2.00
В обіймах Мельпомени — роман	2.00

BOOKS IN THE ENGLISH LANGUAGE:

Beauplan G.: **A Description of Ukraine**	3.00
Chamberlin: **Ukraine: A Submerged Nation**	1.75
Cundy P.: **Ivan Franko**	4.50
Dushnyck W.: **In Quest of Freedom, 1918-1958**	1.00
Franko I.: **Moses**	0.50
500 Ukrainian Martyred Women, edited by Stephania Halychyn paper 2.00, cloth	2.50
Hryshko V.: **Experience with Russia** paper 2.00, cloth	3.00
Hrushevsky M.: **History of Ukraine**	$5.50
Life in America. A handbook for newcomers to the U.S.	0.50
Manning C. A.: **Taras Shevchenko, Poet of Ukraine**	2.50
Twentieth Century Ukraine	3.50
Ukraine Under the Soviets	3.50
Hetman of Ukraine Ivan Mazepa	3.50
Mirchuk: **Ukraine and Its People**	3.00
Myshuha L.: **Shevchenko and Women**	0.50
Ukraine and American Democracy	0.50
Ostapchuk E., ed.: **Folk Art of Carpatho-Ukraine**	15.00
Prychodko N.: **One of Fifteen Million**	3.00
Shumeyko S.: **Ukrainian National Movement**	0.35
Slavutych Y.: **Muse in Prison**	1.00
Snovyd: **Spirit of Ukraine**	1.00
Ukrainian Resistance	3.00
Yaniv V.: **The Battle of Kruty**	0.50

Замовлення враз з належитістю слати на адресу:
"SVOBODA", P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

• РОЗШУКИ •

Пошукую
ЛЕВА ОРЛЕВИЧА
зі Львова, уроджений 1922 р., що останньо жив в Англії. Прошу ласкаво подати про нього вістку на адресу:
Zenon PIDLUZNYJ
280 East 10th Street
New York 9, N. Y.

Юсько Кукрицький, зі села Гробиска, коло Галича, пов. Станиславів, пошукує — брата **АНТОХА МИКУЛУ,** уродж. в с. Гробищі, к. Галича, а замешканий пізніше в Залукві, к. Галича, який виїхав до ЗДА 1912 — 1913 р. Хто знав би про нього, прошу писати на адресу:
J. KUKRYCKI
842 Oakley Bld. N.
Chicago 22, Ill.

Пошукую
ТЕОДОРА БЕРЕЗОВСЬКОГО, із села Переходи, пов. Чортків.
Прошу писати на адресу:
Володимир СВЯТКОВСЬКИЙ
7502 Studebeiker Street
Warren, Mich.

Іван Пасічний пошукує брата
СЕРГІЯ ПАСІЧНОГО,
який походить з с. Кулик, пов. Холм, і який перебував під час другої світової війни на примусовій праці в Німеччині. Хто знав би про нього, або він сам, прошу зголоситися на адресу:
Iwan PASICHNYJ
632 East 9th Street
New York 9, N. Y.

Вступайте в члени УНСоюзу!

ТАРЗАН, ч. 4114. Обставини ускладнюються.

Нарешті в далекому місті Кінду хтось випадково пробив ножем людину на ясній вулиці!

Три злочини, здавалося б, незалежні один від одного... але вони були зв'язані між собою могутньою підривною силою...

І доля поволі втягала Тарзана - мавполюда в свій круговір.